

Lutherläsaren 80

Öpprop

Kära lutherläsare!

DET HAR NU BLIVIT NÖDVÄNDIGT att vädja till Dig om ekonomiskt bidrag för att möjliggöra tryckning och postning av kommande nummer av Lutherläsaren.

FÖRSTA NUMRET AV LUTHERLÄSAREN utkom till reformatiionsdagen i oktober 1993. Sedan dess har åttio nummer av tidskriften utkommit, fyllda av Luthers undervisning (en del sådant som inte funnit tillgängligt på svenska), teologisk och kyrklig analys, och predikningar och betraktelser av lutherska lärare (av vilka några numera vilar hos Herren) – sammanlagt över 2000 sidor. För två år sedan beslöt årsmötet att utgivningen utökas från tre nummer i året till fyra. Detta, nummer 80, är det tredje under 2016.

LUTHERLÄSAREN HAR ALDRIG HAFT någon prenumerationsavgift, utan allt detta har varit möjligt genom Era frivilliga bidrag! Lutherläseriet genom Lutherläsaren har aldrig stannat av under dessa tjugotre år!

DRYGA 200 LUTHERLÄSARE I FINLAND mottar idag Lutherläsaren plus åttio i Sverige-Norge-Danmark. Några exemplar sänds till åldringshem och liknande. Tryckning och postning av ett nummer kostar idag dryga 800€ (allt annat arbete har gjorts och görs frivilligt). Det betyder att en gåva på 5€ av varje mottagare skulle möjliggöra tryckningen av det återstående numret i år, och en gåva på 10€ skulle möjliggöra fyra nummer för ett år framåt.

VISST ÄR DU MED?

Lutherläsarnas styrelse och Lutherläsarens redaktion

Saajan tilinumero Mottajagens kontonummer		IBAN		F108 2026 1800 0072 90	
Saaja Mottagare		BIC		NDEAFIHH	
Maksajan nimi ja osoite Betälarens namn och adress		OBS! Inom Sverige används följande kontonr.:		8420-2.1442032064	
TILISIIRTO. GIRERING		OBS! Om pengar sänds från utlandet till Sverige:		IBAN: SE93 8000 0842 0214 4203 2064	
Allekirjoitus Underskrift		BIC: SWEDSESS			
Tiliää nro Från konto nr		Vilenumero Ref. nr		Gåva	
		Etäpäivä Förlöaddag		Euro	
				€	

Maksu välitetään saajalle maksuvälityksen ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella.
Betalingen förmedlas till mottagaren enligt villkoren för betalningsförmedling och endast till det kontonummer som betälaren angivit.

INNEHÅLL

UPPROP. En vädjan om ekonomiskt bidrag åt Lutherläsarna r.f. Lutherläsarnas styrelse och Lutherläsarens redaktion.....	2
LEDAREN. ”På solens dag samlas alla” - mässa på 100-talet. Av Kristian Norrback.....	5
NIONDE SÖNDAGEN EFTER PINGST. <i>Sanning och sken.</i> Matt. 7:15-23. Av Patrik Saviaro.....	11
LUTHER OM TEMAT FÖR NIONDE SÖNDAGEN EFTER PINGST. Texten utvald och översatt av Kristian Norrback.....	18
SAMTIDEN UNDER LUPPEN. Analys av kyrkliga företeelser i vår sam- tid. Kommentarer av.....	
Otto Granlund, <i>Lettland - ett glädjande undantag</i>	23
Joakim Förars, <i>Frukta och älska Gud</i>	25
LUTHER OM MATT. 22:34-46. Texten utvald av Markus Saarinen.....	29
REDAKTIONSROUTAN.....	35
LUTHER OM MATT. 22:15-22, på Tjugotredje sö. efter trefaldighet. Texten utvald av Markus Saarinen.....	Bakpärmen

LUTHERLÄSAREN

NR 80 – JULI 2016

”På solens dag samlas alla” - mässa på 100-talet

Av Kristian Norrback

I förra numret av Lutherläsaren (79) lyfte vi fram några punkter i Luthers långa *”Predikan om Det nya förbundet, det är den heliga Nattvarden”* från 1520. Luther börjar med att säga att den första Nattvarden då Kristus instiftade den måste ha varit mycket enkel, ”ingen mässhake, inget sjungande, inget prål, utan endast tacksägelse till Gud och bruk av sakramentet. Och apostlarna och alla kristna höll sig en lång tid till samma enkelhet, tills en mängd tillägg och olika sätt trängde in” (Luthers Werke XIX, 1039).

Om man vill vara kritisk kan man fråga hur Luther vet att Nattvarden var mycket enkel under "en lång tid" bland de första kristna. Hur länge var det, och vilka är källorna?

Luther pekar i sin predikan på åtminstone tre missbruk av den mässa han levte med dittills, nämligen 1) att instiftelseorden kommit i skymundan, 2) att mässan blivit till en god gärning, och det svåraste, 3) att "nästan hela världen gjort mässan till ett offer som de offerar till Gud" (XIX, 1052).

– Hur hade det blivit så?

Han för ett kyrkohistoriskt (eller liturgihistoriskt) resonemang om varför det blivit så. Det innehåller flera komponenter:

a) Enligt ett gammalttestamentligt bruk kunde bland annat den första kärven av skörden "*lyftas upp inför Herren*" (eller "*viftas*") som ett offer, 3 Mos. 23:10ff. Luther menar att det bruket fanns med på apostlarnas tid.

b) 1 Tim. 4:4f spelade stor roll för Luther: "**Allt som Gud har skapat är gott, och inget är förkastligt när det tas emot med tacksägelse. Det helgas genom Guds ord och bön.**"

c) De kristna samlade in livsmedel för utdelning "*vid sidan av mässan*" åt behövande (kärleksgåva) enligt bland annat Apg. 4:34f.

Luther såg de två kollektbönerna i mässan (idag: "dagens bön" och "Nattvarden tackbön"), kollekten ("offret"), offeratoriepsalmen, och att "prästen lyfter upp de ovälsignade oblaterna på patenen och offerar dem till Gud" som kvarlevor av gamla kyrkliga bruk. Det var i sammanhang med allt det här som Nattvarden hade blivit till ett offer. Luther påpekar att oblaterna välsignades före konsekrationen inte med Instiftelseorden, utan med en annan tackbön.

Finns det nu historiskt underlag för ett sådant resonemang? Det är i sammanhanget intressant att ta del av **Justinus Martyrens** beskrivning av den kristna eukaristin i mitten av 1 århundradet. Rubrikens ord ”på solens dag samlas alla” inleder Justinus' ord om söndagens gudstjänst.

Justinus var född omkring 100 e.Kr. i Samarien och led martyrdöden år 167. Han blev kristen som vuxen och verkade som kristen filosof i Rom. Omkring år 150 författade han en böneskrift riktad till kejsaren, ”Apologi för de kristna”, där han yrkade på en ändring av det orättfärdiga bruket att döma kristna till döden med det kristna namnet som enda anklagelse. Hans skrift gav inte önskat resultat hos kejsaren, men den ger oss inblick i bibelutläggning, dop, nattvard och gudstjänst på 100-talet.

De relativt korta avsnitten om dop, mässa och söndagens gudstjänst kommer sist i skriften (kapitel 61–67¹). Gudstjänsten beskrivs av Justinus som ”bröderna, där de är församlade, för att gemensamt och med kraft be både för oss själva och (nydöpta), samt för alla andra” ...

”När vi har avslutat bönerna hälsar i varandra med en kyss. Därefter bärs ett bröd och bägare med vatten och utspätt vin fram till föreståndaren för bröderna. När han tagit mot detta uppsänder han pris och ära till alltets fader genom Sonens och den heliga Andens namn och frambär länge en tacksägelse för att ha ansetts värdig att ta emot dessa gåvor från honom. När han har

---

¹ Justinus Martyren: Apologi för de kristna. Andra apologin, samt Justinus martyrium. Översättning från grekiskan med inledning och noter av Sven-Olav Back. Skellefteå: Artos 2014. ISBN 978-91-7580-714-0.

avslutat bönerna och tacksägelsen instämmer hela det närvarande folket och säger: Amen. När föreståndaren har framburit tacksägelsen och hela folket har instämt delar de så kallade diakonerna ut åt alla närvarande, så att de får del av det välsignade brödet, vinet och vatten. Diakonerna bär också ut av detta åt de som inte är närvarande” (Apologi, 65).

Justinus fortsätter med att säga ”Denna föda kallas hos oss 'eukaristi'.” Om eukaristins innebörd skriver han vidare:

”Vi tar nämligen inte emot detta som vanligt bröd eller som vanlig dryck, utan liksom Jesus Kristus vår frälsare blev kött genom ett Guds ord, och för vår frälsnings skull fick både kött och blod, så har också vi blivit lärda att den föda som har välsignats genom den bön som består i ordet från honom är denne människoblivne Jesu kött och blod. Ur denna föda får vårt blod och vårt kött sin näring genom den förvandling som sker. I de hågkomster – de så kallade evangelierna – som apostlarna skrivit har de nämligen berättat att de har fått följande befallning. Jesus tog ett bröd, uttalade tacksägelsen och sade: Gör detta till min åminnelse, detta är min kropp. På samma sätt tog han bägaren, uttalade tacksägelsen över den och sade: Detta är mitt blod. Och han delade ut det bara åt dem” (Apologi, 66).

Några saker känns främmande i Justinus' redogörelse, men helheten är överraskande lätt att känna igen. Sådant som förbryllar är att alla får del av inte bara välsignat bröd och (utspätt) vin utan också ”vatten”. En skild vattenbägare finns nämnd i *Hippolytus'* (170–235) Den apostoliska traditionen, men det går inte följa det längre just här. En annan

sak är att vinet i antiken späddes med vatten, vilket gällde också på Luthers tid och fortfarande hör till många gamla kyrkors liturgier.

Vidare känns det svårt att följa tanken i föreståndarens tacksägelsebön: han tackar Gud för att ha ansetts värdig (föreståndaren) att ta emot gåvorna (bröd, vin, vatten). Man ville ju gärna tänka att elementen bara är "medel" för sakramentets andliga gåva till församlingen. Varför framhävs föreståndaren som "mottagare"?

Men det mesta känner vi igen, bland annat:

1) en "föreståndare" och diakoner har sina uppgifter i mässan – även om "liturgiska diakoner" mest räknas som "lyx" i lutherska sammanhang idag;

2) gudstjänstens förbön för "alla"; den utgör en skild del av gudstjänsten före Nattvarden;

3) en övergång från förbönsdelen till Nattvarden, "ett bröd osv. bärs fram";

4) välsignelsen av bröd och vin (och vatten?) med en tackbön (=eukaristi), föreståndaren "frambär länge en tacksägelse";

5) hänvisningen till instiftelseorden i evangelierna (som Justinus kallar "apostlarnas hågkomster");

6) elementen välsignas "genom den bön som består av ordet från honom" (Jesus Kristus);

7) brödet och vinet är Jesu kött och blod – en bekännelse som aldrig var ifrågasatt i gamla kyrkan.

Luther hade knappast läst Justinus' Apologi (även om det är svårt att veta vad som fanns i biblioteket i Wittenberg – eller andra universitet och kloster), men hans resonemang om hur förnödenheter som samlades in av de kristna för utdelning till behövande, lyftes upp (?) och välsignades med

bön och tacksägelse till Gud (1 Tim. 4:5), är inte oförenligt med ett gammalkyrkligt dokument som Justinus' Apologi. I Justinus' gudstjänsttext heter det också:

”De av oss som har något delar med sig åt alla dem som behöver; vi håller alltid samman. För all föda vi får välsignar vi alltets fader genom hans son Jesus Kristus och den helige Ande” (Apologi, 67).

Det var i den fortsatta historien genom århundradena som ”nästan hela världen gjorde mässan till ett offer som de offrar till Gud” – och som tvingar Luther att skriva sin nattvardspredikan.

STORE GUD, DITT NAMN SKE PRIS!
Evig är din makt och ära.
Du, allena hög och vis,
är de dina alltid nära.
Dig lovsjunger änglars här,
dig vi prisar Fader kär!

FÖR DIN TRON I HIMLENS HÖJD
står den evigt sälla skara
sjungande ditt lov med fröjd,
frälst från jordens nöd och fara.
Mäktigt brusar sångens ljud:
Helig, helig, Herre Gud!

HÄR DIN GLANS, DIN HÄRLIGHET
tidens dunkelhet dock skymmer,
och ditt höga majestät
intet jordiskt tempel rymmer.
Men till dig vår lovsång går,
och vår bön din tron dock når.

PRISAD VARE DU, O GUD,
som din frälsning uppenbarat
och ditt ord, ditt nådesbud,
genom Anden oss förklarar,
prisad här i jordens dal,
evigt där i himlens sal!

SH 354, 1993
Text: Ignaz Franz
N J Nordström

Andon söndagen efter pingst

Sanning och sken

Av Patrik Saviaro

Akta er för de falska profeterna. De kommer till er i fårakläder, men i sitt inre är de rovlystna vargar. På deras frukt ska ni känna igen dem. Man plockar väl inte vindruvor från törnbuskar eller fikon från tistlar? Så bär varje gott träd god frukt, men ett dåligt träd bär dålig frukt. Ett gott träd kan inte bära dålig frukt, inte heller kan ett dåligt träd bära god frukt. Varje träd som inte bär god frukt huggs bort och kastas i elden. Alltså ska ni känna igen dem på deras frukt.

Inte alla som säger 'Herre, Herre' till mig ska komma in i himmelriket, utan den som gör min himmelske Fars vilja. Många ska säga till mig på den dagen: Herre, Herre, har vi inte profeterat med ditt namn och drivit ut onda andar med ditt namn och gjort många kraftgärningar med ditt namn? Men då ska jag säga dem sanningen: Jag har aldrig känt er. Gå bort från mig, ni förbrytare. (Matt. 7:15-23).

Iverserna strax innan vårt textparti har Jesus uppmanat åhörarna att gå in genom den smala porten och vandra på den smala vägen som leder till liv istället för att gå genom den breda porten och gå på den breda vägen som leder till fördärvet.

Och nu börjar vår text för denna predikan med en varning av Jesus till åhörarna,

däribland hans lärjungar om att akta sig för falska profeter som kommer till dem. Falska profeter som får folk att vandra på den breda vägen istället för den smala vägen, att vandra bort från Jesus och vandra i synd. När det gäller de falska profeterna som Jesus talar om skall vi lägga märke till några saker om dem. För det första att de kommer utklädda till får. De kommer att framstå som kristna bröder och systrar, d.v.s. som om de vore en av oss. Men i verkligheten är de vargar, de är fiender som är en stor fara för fåren, för de som hör Kristus till.

Ett av det farligaste med dessa falska profeter är just att de kommer utklädda till får, de har ett sken av fromhet och sanning men är egentligen antikrists budbärare. Här kan vara bra att lyfta fram att all falsk lära bör definieras som att den lär emot eller utöver vad Gud har uppenbarat i Skriften.

Därmed förvränger falsk lära Guds Ord, som är Sanningen och det medför alltid en fara för den kristne att komma bort från Kristus och försöningen i honom, även fast felet kan verka obetydligt i våra ögon. Vi kan kanske jämföra med syndafallet där Satan fick Adam och Eva att bryta mot Guds bud och äta av den frukt han förbjudit. En händelse som för oss kan verka ganska harmlös, att äta en frukt som Gud förbjudit men som fick ofattbara konsekvenser för hela skapelsen.

När det gäller falsk lära så är naturligtvis även falska religioner som Islam, Hinduism, Buddhism, Judendom m.fl. farliga för en kristen att beblanda sig med, men de är så uppenbara att det är lätt att se att de är falska och står emot Kristus, om man inte helt blundar för sanningen. Farligare än dessa är de som kan hävda att de är kristna men som man efter lite efterforskning kan konstatera är

falska. Såsom Jehovas vittnen, Mormoner och andra dylika sekter som hänvisar till Bibeln men som inte kan sägas vara kristna överhuvudtaget därför att de förnekar grundläggande Sanning som treenigheten el. dyl.

Men de verkligen farliga är ändå de som döljer sin falskhet och talar halv-sanning eller förvränger Guds Ord t.ex. genom att vantolka texten eller plocka ut verser ur sitt sammanhang så att det verkar som om de är bibeltrogna.

Var finner vi de falska profeterna?

Därmed kommer vi till det andra i Jesu varning, nämligen att de falska profeterna kommer till oss, de

finns ibland oss. Vi behöver inte leta efter dem i andra religioner där det är självklart att de finns utan de är mitt ibland oss. De kan t.ex. finnas i vårt eget samfund eller till och med i våra församlingar och måste som sådana alltid tas itu med och förmanas och om möjligt ledas rätt.

Och om de vägrar låta sig tillrättas måste de tas avstånd ifrån så att de inte kan vilseleda.

Men innan vi börjar se oss omkring efter falska profeter i församlingen bör vi också vara medvetna om att de finns ännu närmare. Ja det är till och med så att i vårt eget hjärta finner vi en falsk profet, ett mörker som dras till falskhet och som gärna lyssnar till all slags vantolkningar bara det på något sätt ger det egna

jaget en fördel, rättfärdigar vår "favoritsynd" eller lyfter fram oss själva som något speciellt. Denna varg i vårt innersta är den farligaste av alla falska profeter därför att den sticker upp huvudet så fort den bara har möjlighet och den är mycket svår att hålla borta. Det enda som

biter på denna varg i våra hjärtan är Guds Ord som genom lagen avslöjar och dömer var-

gen, att du och jag är syndare och som frestas av det onda i våra hjärtan. Lag som dödar vårt egenrättfärdiga jag och därefter liv och upprättelse genom evangelium om försoningen i Kristus Jesus som ges oss, i och genom nådemedlen.

Att bruka nådemedlen så ofta som möjligt och därmed

leva i Kristi gemenskap i och under hans nåd, håller vargen i vårt hjärta i bojor och sakta men säkert svälter honom allt svagare och svagare. Ända tills vi den dagen vi dör blir helt kvitt honom. Då får var och en som dött i Kristus vila hos Gud från kampen mot synden i väntan på upp-

ståndelsens dag då vi uppstår till evigt liv med förhärligade kroppar som aldrig mera kan synda.

Men de falska profeterna och alla andra som stått emot Kristi nåd som han vunnit genom sin dyra försoningsgärning blir dömda till evig straffdom.

God frukt och dålig frukt, vad menar Jesus?

Vi har redan nämnt att falsk lära definieras så att

den lär emot eller utöver vad Gud har uppenbarat i Skriften. När Jesus därför talar om att man kan känna igen de falska profeterna utifrån den frukt de bär kan vi alltså säga att det i främsta hand handlar om att jämföra vad de lär med Guds Ord för att se om det stämmer överens eller inte. Stämmer det inte, eller går utöver vad Skriften säger skall det förkastas som falsk lära och tas avstånd ifrån.

Men det finns även en annan aspekt av frukten hos en falsk profet och det är hans eller hennes leverne. Lever han eller hon i uppenbar synd så kan vi veta att där är något som inte är som det skall vara. Därför att den som lever i synd inte kan vara en kristen, en kristen kan inte leva i synd och tro att allt är ok. Så kan man alltså till viss del utifrån en människas leverne dra vissa slutsatser om dennes Gudsförhållande.

Men viktigt att här komma ihåg är att det endast gäller

när det är frågan om att leva i uppenbar synd som fördöms tydligt i Skriften. Det är också en mycket viktig skillnad mellan att leva i synd och falla i synd, där den som lever i synd inte vill lämna sin synd medan den kristne som faller i synd vill lämna den och få den förlåten. Även en kristen människa syndar, ja till och med dagligen så länge hon lever på denna jord men samtidigt lever hon i Kristus, i och under nåd såsom helig och rättfärdig i honom. Hon är i Kristus ett gott träd som bär god frukt, därför att Kristus i och genom henne "producerar" denna goda frukt. Ett gott träd d.v.s. en kristen kan inte bära dålig frukt eller vara helt utan frukt på samma sätt som ett dåligt träd, d.v.s. en icke kristen, inte kan bära god frukt. Frukten avgörs av trädets kvalitet om det är gott eller dåligt, om en människa är i Kristus eller inte. Här är viktigt att lägga märke

till att trädet inte blir dåligt därför att frukten är dålig utan tvärtom är frukten dålig för att trädet är dåligt. Därför kan inte en människa utanför Kristus bära god frukt, utan allt vad hon gör är synd, hur fint det än kan se ut i världens ögon. **"Ty allt som inte sker av tro är synd"** (Rom. 14:23).

Utifrån detta kan vi även förstå Jesu ord att inte alla som säger Herre, Herre till honom skall komma in i himmelriket. Det kommer att finnas och finns de som menar sig vara kristna och hänvisar till olika kraftgärningar, tecken och under som de utfört med hjälp av Jesu namn. Ändå kommer dessa på yttersta dagen att få höra oåterkalleliga domsord av Jesus: "Gå bort ifrån mig ni laglösa!".

Det går inte att inför Gud på sista dagen peka på eventuella kraftgärningar och profetior som gjorts ens med hjälp av Jesu namn som en

garant eller betalning för att bli frälst. Inte heller räcker det med munnens bekän-nelse att bekänna Jesus som Herre. Det enda som håller inför domen är enligt Jesu egna Ord att göra Gud Faderns vilja.

Men vad är då hans vilja är det att uppfylla en massa olika bud eller göra en massa goda gärningar?

Nej inget av detta är Faderns vilja, hans vilja är inget annat än att han vill frälsa var och en. **"Ty så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv. Inte sände Gud sin Son till världen för att döma världen utan för att världen skulle bli frälst genom honom. Den som tror på honom blir inte dömd, men den som inte tror är redan dömd, eftersom han inte tror på Guds enfödde Sons namn"** (Joh. 3:16-18).

De som går förlorade är de som inte har velat ha något med Kristus att göra utan har vägrat att tro på hans Ord, vägrat hans nåd och barmhärtighet och som istället åberopar sin egen rättfärdighet inför Gud.

Det enda som duger inför Gud är den rättfärdighet som Jesus vann för oss genom sitt fullkomliga liv i lydnad inför Guds lag.

Han var lydig där du och jag varit olydiga, han var trofast där du och jag varit trolösa, han älskade fullkomligt där du och jag varit kärlekslösa. Genom sitt fullkomliga liv och försoningsoffer för dig och mig försonade Jesus alla våra synder och skapade frid mellan oss och Gud.

Kristus Jesus är porten och vägen till himmelriket och den vägen är smal därför att på den vägen ryms inget av det som är ditt och mitt. På den vägen ryms inget annat än Kristi rättfärdighet, den rättfärdighet som vi blev del-

aktiga av i dopet när vi ikläddes Kristus, den rättfärdighet som Gud lovar oss i och genom Ordet för Kristi skull, den rättfärdighet som skänkes oss i nattvardens välsignade bröd och vin där vi äter och dricker Kristi kropp och blod till syndernas förlåtelse och evigt liv. Amen.

Lutherläsaren

*under resten av 2016
och halva 2017*

LL81 utkommer senast 4.11. Deadline är 6.10.
Magnus Dahlbacka bidrar med en utläggning av Upp. 7:2-3, 9-17.

LL82 utkommer senast 31.3.17. Deadline är 28.2.17.
Bengt Djupsjöbacka bidrar med en utläggning av Luk. 13:31-35.

LL83 utkommer senast 23.6.17. Deadline är 23.5.17.
Tord Carlström bidrar med en utläggning av Luk. 19:1-10.

Åionde söndagen efter pingst¹

Av Martin Luther

Akta er för de falska profeterna. De kommer till er i fårakläder, men i sitt inre är de rovlystna vargar.

Matt. 7:15

---

¹ *Luthers predikningar över Matteus 5, 6 och 7, 1532, Luthers Werke VII, 624ff.*

HITTILLS HAR HERREN [i Matt. 5-7] ordnat både läran och livsföringen, och varnat för dem som orsakar skada här eller utgör hinder. Till det lägger han nu en varning att se efter, att fastän läran och livsföringen skulle vara rätt ordnad, inte lärare uppträder i smyg hos oss som under namn av rätta lärare och evangelium för in ett annat evangelium, som förvanskar och förstör både lära och liv.

DET KAN INTE GÅ TILL på annat sätt: djävulen måste överallt angripa den rätta, rena läran i evangelium, på allt sätt, både utifrån och inifrån. Det har Kristus redan sagt i början av Bergspredikan, nämligen att den som vill vara en kristen måste betänka att han har följande fiender. Först dem som står utanför kristenheten och står emot honom, hatar, misshandlar och dödar honom, eller åtminstone anklagar, förbannar och fördömer. Och det står fast, att

den som inte har hatare, anklagare och förföljare, han är ännu ingen kristen, eller har ännu inte bevisat sin kristendom i yttre gärningar och bekännelse. Så snart han börjar bekänna blir världen fiende till honom och kommer säkert att ta livet av honom där det bara är möjligt. Det är de uppenbara fienderna utanför kristenheten, som vem som helst ser och känner.

UTÖVER DEM kommer ni att ha ett annat slag av fiende: inte dem som finns utanför och förnekar läran, utan de som växer upp bland er, och bär och använder ert namn. Just de kommer att göra störst skada. För de andra kan inte mer än ta livet och ägodelarna också om de för stort ljud – men mitt hjärta och min tro kan de inte ta med våld. De här fienderna är inte ute efter kroppen och ägodelarna utan låter mig behålla vad jag har, i stället

angriper de med list läran för att ta själva skatten ur mitt hjärta, nämligen det kära ordet, som de andra fienderna förföljer oss för. Det först är ett elände, att de som kallas våra bröder och berömmar den kristna läran reser sig mot oss – och under det kristna namnet – tar bort den rätta läran och inför en annan [lära]. Så varnade och profeterade Paulus för efererna: **”Bland er själva kommer män att uppstå som predikar det som är förvänt”** (Apg. 20:20). Det är, menar jag, beklagansvärt, att detta görs av dem som är bland oss och av oss, så att vi inte kan ta oss tillvara för dem förrän de börjat göra skada.

DET ÄR FÖRFÖLJELSEN inom kristenheten, som förkunnas för oss på förhand i hela Skriften, och som funnits sedan världens början. Så gick det för Mose i hans folk (4 Mos. 16). Också Jakob, Isak

och Abraham i sitt hus, och Adam, som bara hade två söner, där måste den ena börja med en sekt (1 Mos. 4).

OCH JAG MENAR att vi själva också känner väl till det. Hur många har ni inte varit som först har hållit med oss, och börjat driva evangelium mot påven, så att det såg ut som om vi skulle få hela världen med oss. Men då det såg som allra bäst ut, då börjar våra egna själva ställa till med elände, mycket värre och skadligare än vad alla furstar, kungar och kejsare hade kunnat göra oss. Vad ska vi göra åt det? De egna gör oss den största skadan och stärker dessutom våra fiender mot oss, som ropar: där ser man vad vår lära är, då vi inte ens är eniga sinsemellan! Där kan inte den Helige Ande finnas eftersom vi förföljer varandra, förolämpar och anklagar. Det måste vi lida, att fienden blir starkare genom sådan förargelse och vi blir

svagare och förtalade, och alltså har både våra fiender och våra bröder mot oss. Det finns helt enkelt inte någon större anfäktelse i kristenheten i det yttre vad gäller läran.

EFTERSOM VI MÅSTE vänta oss sådant alltid, och inte kommer undan, så ger oss Kristus med denna predikan både tröst och varning. Trösten är att vi inte ska rädas eller sörja oss till döds över en så stor förargelse, som det känns, att vi, som berömmar oss av Guds ord, inte sinsemellan är ett. Undervisade av hans ord ska vi mot det säga: Det visste jag på förhand att om jag vill vara en kristen skulle det gå så som min herre Kristus har förutsagt, att jag måste ha båda sorternas fiender: både utifrån och inifrån av mina egna käraste vänner och bröder. Därför ska jag inte rädas och avfalla från läran, som om den vore oriktig därför att de som varit mina bröder vänder sig mot

mig. Kristus själv hade ju sin Judas, sin förrädare, med sig, och inte är för den skull det han lärt och utträttat falskt eller oriktigt, att hans käraste lärjunge avföll från honom. Därför ska inte vi heller bry oss om våra judasar.

VARNINGEN ÄR att vi ska bereda oss på sådant, och flitigt ge akt på och akta oss så att sådana sekter inte bedrar oss, utan vi rustar oss mot dem och lär känna dem. När [Kristus] säger "Akta er", vill han lära att vi inte ska ge efter eller vara tålmodiga, utan spärra upp ögonen och vara vakna, försiktiga och kloka. Mot de yttre fienderna behöver vi inte mer än tålmod, att lida vad de utsätter oss för och stå fasta; här gäller det däremot inte att lida eller ge efter, utan att akta sig och se upp och inte anförtro något åt en broder hos mig eller dig, utan endast med skarpa, vakna ögon se på Ordet, inte lita på någon människa, som

är med mig idag men kanske predikar mot mig i morgon.

INGEN FÅR HÄR inbilla sig att han är trygg, som om han inte behövde den här förmaningen. Det är nämligen en så farlig och listig anfäktelse att också de mest andliga har fullt upp med att undgå att bli bedragna. Den andra hopen som är självsäker och sorglös kan inte alls undgå att bli förförda. Han använder inte orden "Akta er" i onödan. Skenet och namnet är allt för vackert, för att någon skulle kunna genomskåda det som inte har den rätta förståelsen från Guds ord, och dessutom med all flit ser på det och har det som sitt största bekymmer hur han ska behålla det rent och klart.

SE HUR HAN MÅLAR de falska lärarnas utsida och anseende. Först ger han dem namnet profeter, det vill säga lärare och predikanter. De har pre-

dikoämbetet, samma Skrift och samma Gud som de berömmar sig av som de andra – ändå är de falska profeter. Han talar nämligen här om dem som har ämbetet att predika.

1. Behåll oss, Herre, vid ditt ord. / Försvara själv din svaga hjord / mot dem som vill ifrån hans tron / nedstörta Jesus Krist, din Son.

2. Låt se din makt, o Jesus kär, / som alla herrars Herre är, / och hjälp i nåd din kristenhet / att prisa dig i evighet.

3. Vår hjälpare, Guds Ande god, / giv oss gemenskap, kraft och mod. / I dödens timme hos oss bliv / och för oss till ett evigt liv.

*Psb 157, 1986
Gammalkyrklig /
Martin Luther, 1543*

Samtiden under luppen

Lettland – ett glädjande undantag

Av Otto Granlund

I lutherska kyrkor världen över har den allmänna trenden under de senaste decennierna varit den att kyrkorna gått mot större oklarhet i teologin överlag, och i ämbetsteologin specifikt. Också i år har denna oroväckande utveckling kommit till uttryck. Även om kyrkomötet för den lutherska kyrkan i Polen (*Kościół Ewangelicko-Augsburski w Rzeczypospolitej Polskiej*) nyligen vägrade öppna ämbetet för kvinnor bör det noteras att majoriteten var för en sådan reform, som dock skulle ha krävt 2/3 majoritet för att gå igenom.¹ På samma sätt gick det till även i Australiens lutherska kyrka (Lutheran Church of Australia).²

Situationen i dessa två kyrkor är alltså liknande som i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland under 1980-talet, då

---

¹ Vote to introduce female ordination fails among Polish Lutherans, www.ilc-online.org.

² Ordination: Synod says 'no', www.lcasynod.org.au.

flera kyrkomöten krävdes för att få ihop en tillräckligt stor majoritet för att driva igenom ämbetsreformen.

Även om det alltså finns orsak till oro, bör dock den positiva utveckling som faktiskt förekommer också noteras. I början av juni var det kyrkomöte i Lettlands evangelisk-lutherska kyrka (*Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca*), och mötet fattade ett beslut som med god orsak kan betraktas vara historiskt.

Under den tid då Lettland var en delrepublik inom Sovjetunionen kom den lokala lutherska kyrkan att börja viga även kvinnor till prästämbetet. Det var dock endast ett fåtal kvinnor som hann bli vigda innan den nuvarande ärkebiskopen, **Jānis Vanags**, tillsattes som ledare för kyrkan år 1993. Under hans ledning har kyrkan återvänt till att viga endast män till ämbetet, även om dess kyrkoordning tillåtit att även präsvigning av kvinnor.

Vid kyrkomötet i juni tog den lettiska kyrkan dock ytterligare ett steg i rätt riktning. Med en majoritet på 77,3% beslöt kyrkomötet att även i sin kyrkoordning slå fast att kvinnor inte kan vigas till ämbetet. Beslutet har kritiserats av Lutherska världsförbundet, som den lettiska kyrkan är medlem av, men ärkebiskop Vanags framhöll att beslutet medför att kyrkan kommer närmare sådana lutherska kyrkor som håller sig till en biblisk ämbetssyn.³

Med tanke på det internationella samarbetet är det värt att notera att den lettiska kyrkan vid samma kyrkomöte valde en ny biskop för Liepāja stift. Till biskop valdes svens-

---

³ Latvian Lutherans reinstate male-only clergy, www.ilc-online.org.

ken Hans Jönsson, med kontakter till Missionsprovinsen i Sverige, som fungerat som präst i Lettland sedan år 2003.⁴

När vi ser på hur läget är bland lutheraner runt om i världen idag kan vi alltså konstatera att det finns orsak till både oro och tacksamhet. Något som vi dock behöver komma ihåg – oberoende av både oroande och glädjande nyheter – är den frihet vi som lutheraner har. Om ett samfund fattar beslut som strider mot vad Guds ord säger är vi inte endast fria, utan också skyldiga att trotsa ett sådant beslut. "**Man måste lyda Gud mer än människor**" (Apg. 5:29). Gud har bundit sig till sitt ord, sina nådemedel och sitt ämbete, genom vilka han vill förlåtelse för synder och evigt liv till oss människor. Där denna ordning respekteras har vi orsak till tacksamhet och glädje. Där den inte respekteras har vi orsak att både söka och träda in på nya vägar.

* * *

Frukta och älska Gud

Av Joakim Förars

Gudsfruktan är ett ord som återkommer på många ställen i Bibeln. Det används ganska sällan i dag och tolkas på många olika sätt för att det skrämmande ordet fruktan inte skall inge (just det!) fruktan. I mycken teologisk

---

⁴ Ljus i mörkret, www.missionsprovinsen.se

litteratur är gudsfruktan omvandlat till något annat. Man säger att det betyder vördnad och respekt.

Teologibloggen skriver *"Det är knappast en relation präglad av rädsla och skräck, snarare en relation präglad av ömsint vördnad, och tillitsfull respekt, och hoppfull kärlek."* I ett Taizébrev beskrivs gudsfruktan som *"en stabil attityd av trofasthet mot förbundet," "religiös fromhet," "ett liv av tillit till Gud"*, och man vill i många fall översätta frukta Gud och gudsfruktan med *"tillbedjan eller kärlek"* och *"trofasthet."* De flesta bibelöversättningar håller fast vid ordet gudsfruktan, men samtidigt har också nyare konservativa översättningar, såsom NIV och Svenska Folkbibeln 2014, i vissa fall ersatt det med vördnad för Gud (2 Kor 1:7; Ef 5:21). I det senare fallet kan man notera att Bibel 2000 håller fast vid gudsfruktan.

Det finns en kärna av sanning i detta. Poängen med ordet gudsfruktan är inte att vi skall vara skräckslagna, utan den fruktan som avses är nära besläktad med vördnad. Det är en fruktan som låter sig förenas med tillit och trygghet. **John Rosemond**, syndikerad kolumnist med fokus på barnuppfostran, påpekar att det inte råder någon motsättning mellan att frukta föräldrarna och att veta att de älskar en. Detta förhållande blir tydligt i Ps. 130:4-5: **"Om du, Herre, tillräknar missgärningar, Herre, vem kan då bestå? Men hos dig finns förlåtelse, för att man skall frukta dig."**

Men det är ingen tillfällighet att ordet brukar översättas gudsfruktan. Det innehåller ett element av fruktan - av bävan inför det heliga, överväldigande, potentiellt hotfulla. Gud står utanför vår kontroll och han är oförutsägbar i sin allsmäktighet. Vi kan lära oss lita på honom, men bara när vi släpper vår egenvilja, vilket för den fallna människan är skrämmande.

Vördnad utesluter inte en patroniserande attityd. Man kan känna vördnad också för en tandlös gubbe. Vi får inte glömma att Gud i sin kärlek aldrig upphör att vara farlig. Hans vrede har avvänts från oss genom Jesu blod, men är inte desto mindre verklig. Den insikten väcker oss så att vi inser att vi behöver komma närmare Jesus. Det är som då man står vid ett högt stup och blickar ner i en ohygglig ravin som blivit mångas undergång. Även om man har ett pålitligt räcke som skyddar en så svindlar det när man tänker på vad ett fall skulle innebära.

En helig Gud är vad **Rudolf Otto** beskrev som *mysterium tremendum et fascinosum* - samtidigt skrämmande och tilldragande. En ensidig tonvikt vid Guds kärlek gör den tam och uddlös. Den drar inte syndaren till sig. Den har berövats allvaret, den skrämmande verkligheten.

I Bibeln beskrivs möten med Gud som skakande upplevelser. Mose fick inte komma nära den brinnande busken, och han dolde sitt ansikte eftersom han bävade för att se på Gud (2 Mos. 3:6), och när Jesaja fick se Gud sade han: "**Ve mig, jag förgås! Ty jag är en man med orena läppar och jag bor ibland ett folk med orena läppar, och mina ögon har sett Konungen, Herren Sebaot.**" (Jes. 6:5) Det är likadant i NT. Johannes föll ner som död för Jesu fötter när han fick se honom efter hans himmelfärd (Upp. 1:17).

För den moderna människan är Gud en trygghetsfaktor i en farlig värld. Men i verkligheten är det inte så mycket världen som Gud som är farlig. Han skall döma världen och det gäller att undgå hans dom. Augustinus säger: "*Låt oss därför frukta för att vi inte skall frukta; det vill säga låt oss frukta klokt för att vi inte skall frukta fåfängt.*" En rätt fruktan ger djup åt tron och äkthet åt kärleken.

Att många känner sig främmande för att tala om gudsfruktan tror jag inte beror på att sådant tal skulle vara mindre på sin plats än tidigare, utan på att vi tappat bort en viktig del av kristendomen och föredrar det strömlinjeformade framom det som utmanar och väcker. Ord kan missförstås, särskilt de som har stark laddning, såsom gudsfruktan. De missförstånd som detta ord kan förknippas med går att förklara, men ordet behövs för att fånga den väldighet och helighet som en människa möter i Guds närhet. Vi måste påminnas om den sida av tron som gudsfruktan innebär. Det är angelägnare än någonsin.

1. JAG FUNNIT HERREN JESUS, VÄNNEN KÄRA / den bästa utav alla vänner här. / Han lovat har att trofast hem mig bära / och hjälpa mig i alla faror här.
2. FÖRLÅTELSE HAN GIVIT MIG SOM GÅVA, / min skuld och dom, dem tog han helt på sig. / I frihet kan min själ nu jubla, lova, / ty syndabördan tog han bort från mig.
3. NÄR JAG AV SVAGHET OFTA MIG FÖRSYNDAR/ och lagens dom jag känner i min själ, / jag ångerfull då till min Jesus skyndar, / och där blir allting åter gott och väl.
4. FÖR MIG GUDS ANDE DETTA UPPENBARAT, / han talat har till mig om Jesu blod, / Av människor kan det aldrig bli förklarat, / det är ett verk utav Guds Ande god.
5. OCH DÄRFÖR VILL JAG SJUNGA TILL HANS ÄRA / här nere och i himmelen en gång. / Där vill jag Lammets lov med fröjd fram-bära / och stämma in i alla helgons sång!

SH 274, 1993

Text: Leander Erikson

Melodi: Nils Frykman

Betraktelse över Matt. 22:34-46

DETTA EVANGELIUM, I VILKET KRISTUS SVARAR FARISEERNA på deras fråga: *Vilket är det yppersta budet i lagen*, och ger dem å sin sida en annan fråga: *vad synas er om Kristus och vilkens Son är han*, framställer alltså för oss det som vi alltid hör och alltid skall höra, nämligen att i kristenheten dessa två predikningar måste hållas vid makt: för det första läran om lagen eller de tio buden och för det andra läran om nåden i Kristus. Ty den av dessa båda som går under drar även den andra med sig; och tvärtom, där den ena blir kvar och rätteligen drivs, där har den även den andra i följe med sig.

Och Gud har så förordnat, att dessa två predikningar alltid måste ha sin gång i kristenheten, så som de även alltid och alltifrån världens begynnelse gått hand i hand med och bredvid varandra. De har alltså varit givna redan åt vår förste fader Adam, medan han ännu var i paradiset och är sedan stadfästade genom Abraham, Mose och profeterna. Ty sådant fordrar också den nöd som människosläktet råkat hamna i, när det genom Adam fallit i djävulens våld, så att vi lever och svävar i synd och är skyldiga till den eviga döden. Denna synd och skada har Adam bittert känt och beklagat. Men hos hans efterkommande blev snart känslan av det förslöad, och synden föraktad så att hedningarna inte höll det för någon synd om de än aldrig så mycket kände lustar och begärelser i sin kropp. De menade bara att sådan var nu en gång för alla människans art och natur. Emellertid har de lärt att man borde göra motstånd mot sådana lustar och begärelser och inte ge efter för naturen, så att hon fick för fria tyglar. Men själva naturens art har de inte erkänt såsom ond och värd fördömelse.

Därför har nu Gud först gett oss en lära som uppenbarar vad människan är, vad hon har varit och vad hon åter skall bli. Det är lagens lära, som Kristus här anger. *Du skall älska Herren din*

Gud av allt ditt hjärta osv. Som om han ville säga: Sådan har du varit och sådan måste du ännu bli och vara. I paradiset har du haft den skatten och var så beskaffad att du kunde älska Gud av allt ditt hjärta. Det har du nu förlorat, men nu måste du åter bli sådan, annars kan du inte komma in i Guds rike. Så säger han även tydligt och klart på andra ställen, som i Matt. 19:17: *Vill du ingå i livet, så håll budorden*; och i Luk. 10:28: *Gör det, så skall du leva osv.* Detta måste hållas utan motsägelse. Och även om man vill tvista mycket om huruvida det inte vore möjligt att bli salig utan att älska Gud av allt hjärta och sin nästa som sig själv, så hjälper en sådan tvist till intet. Det måste uppfyllas så rent och fullkomligt, som änglarna i himmelen uppfyller det.

Därför vore det orätt och kan inte tålas om man vill predika som några i förflutna tider har gjort och ännu några galna andra gör, nämligen så här: Om än du inte håller buden, inte älskar Gud och nästan, ja, även om du är en horkarl så skadar det dig inte om du bara tror, ty då blir du salig. Nej min vän, det kommer inte att ske att du skall ärva himmelriket. Ty skall du det, så måste det komma därtill att du håller budorden och blir i kärleken till Gud och nästan. Ty här står korteligen beslutat: *Vill du ingå i livet så håll budorden.* Och i Gal. 5:19, 21: *Köttets gärningar är uppenbara ... varom jag förut säger er, såsom jag också tidigare har sagt, att de som gör sådant skall inte ärva Guds rike.*

Och samma lära vill Kristus vidmakthålla hos de kristna, så att de vet vad de har varit, vad de ännu är skyldiga och vad de åter skall bli, för att de inte skall ligga kvar i den dy, i vilken de nu är. Ty om de stannar i den så måste de gå förlorade. Så säger han tydligt och klart om detta i Matt. 5:17, 18: *Ni skall inte mena att jag har kommit för att upplösa lagen; jag har inte kommit för att upplösa utan för att fullborda; ja, sannerligen säger jag er, att det måste så läras och hållas, att inte den*

minsta bokstav eller en enda prick av lagen skall förgås, förrän allt har skett. Dessutom säger han vidare i Matt. 12:36: Jag säger er, att för vart och ett fåfängt ord som människorna talar, skall de göra räkenskap på domedag. Samma säger aposteln Paulus i Rom. 8:4: Gud sände sin Son i köttet för att lagens fordran skulle vara fullbordad i oss. Och tidigare i Rom. 3:31: Gör vi nu lagen om intet genom tron? Bort det, utan vi befäster lagen; det innebär, just därför lär vi tron, för att lagens skall uppfyllas.

Ty det är väl en god lära, som lär oss vad vi skall vara. Men för att hon skall bringas i utövning och inte predikas förgäves, så måste också till detta komma den andra läran, som visar hur och genom vad vi sätts i stånd till en sådan utövning. Ty när vi hör vad vi förlorat i paradiset, där Adam före fallet levde i fullkomlig kärlek till Gud och ren kärlek till nästan och i fullkomlig lydnad utan ond lusta, så vet vi, att om han förblivit i detta tillstånd skulle också vi ännu vara däri. Nu åter, eftersom han genom synden har fallit ifrån detta bud, så ligger också vi i samma jämmer, fulla av synd och olydnad, under Guds vrede och förbannelse och faller ur den ena synden i den andra. Emellertid står lagen hela tiden fast och håller oss skyldiga, och påyrkar och kräver att vi skall vara fromma och lydiga Gud.

Hur skall man då göra här, eftersom lagen alltid fordrar och driver, och vi ändå inte kan fullgöra lagens fordran? Ty mitt eget samvete drar här alltid denna slutsats mot mig: Eftersom jag skall älska Gud av allt hjärta och min nästa som mig själv, och jag ändå inte gör det, så måste jag vara fördömd; och Gud säger ja till det och stadfäster det. Vem vill nu här råda mig? Lagen säger: Jag kan inte ge dig råd utan fordrar rätt och slätt att du är lydig. Här kommer nu profeterna och förkunnar om Kristus och säger: Det skall komma en, som skall skaffa hjälp ur detta elände, så att människan åter kommer i besittning av det goda hon har förlorat och insättes i det tillstånd varifrån

hon, som lagen visar henne, är fallen. Detta är nu den andra predikan som också skall drivas, och som måste fortgå allt in-till den yttersta dagen, nämligen predikan om hjälpen ifrån synd, död och djävul och om vår upprättelse till kropp och själ. Detta så att vi åter kommer i det ursprungliga tillståndet, som innebär, att vi av allt hjärta älskar Gud och nästan. Detta skall ske helt och fullkomligt i det tillkommande livet, men påbörjas här i det närvarande livet. [...]

[...] LÅT OSS SE TILL ATT VI NOGA FATTAR OCH BEHÅLLER DEN RÄTTA LÄRAN, så att när partier och falska andar vill anfäkta den vi håller oss rustade, och lär den medan vi har tid och den ljuva solen åter lyser för oss, och köper medan marknaden är för dörren. Ty när en gång dessa ljus som Gud nu ger oss är borta, så skall det komma därtill att djävulen inte ger sig ro förrän han fört fram andra partier som skall göra skada, så som han redan på många orter börjat medan vi ännu lever. Vad lär då ske efter oss?

Därför skall nu vem som helst som kan lära sig, lära det väl, så att han vet först de tio buden, vad vi är skyldiga inför Gud; ty om man inte vet det, så vet och frågar man inte heller det ringaste efter Kristus. Så har förhållandet varit med oss munkar, som antingen höll Kristus för en vred domare eller som alldeles föraktade honom för vår egen drömda helighets skull. Vi menade att vi inte var i de synder, som de tio buden visar och straffar, utan vi föreställde oss att vi hade förnuftets naturliga ljus och en fri vilja, och att när vi gjorde efter det så mycket vi kunde, så måste Gud ge oss sin nåd. Men nu, om vi skall känna Kristus som vår hjälpare och Frälsare, så måste vi först veta ifrån vad han skall hjälpa oss, nämligen inte från eld och vatten utan från synden och Guds vrede. Men hur vet jag att jag ligger nedsänkt i en sådan jämmer? Jo, av ingenting annat än av lagen. Lagen måste visa mig vad min skada och sjukdom består i, annars skulle jag inte fråga efter läkaren och hans

hjälp.

Nu måste vi förstå två delar av Kristi hjälp. Den ena är att han måste vara vår försvarare hos Gud, den som överskyler vår skam på så sätt att han tar på sig vår synd och skam. Men desutom måste han inför Gud vara vår nådastol, på vilken inte finns någon synd och skam utan idel dygd och ära. Han måste, liksom hönan breder ut sina vingar över kycklingarna, beskydda oss mot rovfågeln - det innebär mot djävulen med hans synd och död - så att Gud för hans skull förlåter oss allt så att ingenting kan skada oss. Dock måste du stanna under hans vingar. Ty eftersom du är under den mantel och det beskärm han ger, och inte drar dig därifrån, så måste synden som ännu är i dig, inte vara synd, nämligen för hans skull, som övertäcker den med sin rättfärdighet.

Därefter och för det andra, gör han inte endast så att han betäcker och beskärmar oss. Utan han vill också nära och bespisa oss som hönan sina kycklingar. Det innebär att han vill ge oss den helige Ande och kraft så att vi börjar älska Gud och håller hans bud. [...]

Men vad är det att rätt känna Kristus? Det vet inte dessa fariseer och skriftlärda. Ty de har inga andra tankar om honom än att han är Davids son, det innebär, den som skall sitta på Davids stol och som är född av hans kött och blod. De anser väl att han är en Herre och konung, och dessutom större och mäktigare än David varit. Men han är likväl inte större än att han endast skall regera i världsligt måtto, och göra sitt folk till världens herrar och lägga alla hedningar under dem, osv. Men att de skulle behöva honom till en hjälpare från den skada som synd och död förorsakar oss, om det visste de ingenting. Därför måste den helige Ande förklara detta, att Kristus inte endast är Davids son utan även Guds Son, som det också skedde efter Kristi uppståndelse. [...]

Kristus [är] både [...] Davids rätte son å människonaturens

vägnar, och alltså av hans kött och blod, och likväl också Davids Herre, vilken han själv måste tillbedja och erkänna som sin Gud. Detta var omöjligt för dem [fariseerna och de skriftlärda] att foga tillsammans i den ende Kristus, både att han är en sann Davids son och även verkligen är Guds Son.

Detta inskärper nu Kristus i dem för att de skall undervisas om att det inte är nog att ha lagen, vilken endast visar från vilket tillstånd vi är fallna. Nej, den som åter skall komma i detta tillstånd och bli förnyad, han måste vinna det genom Kristi kunskap, alltså genom kunskapen om honom, som väl är född av David och är hans kött och blod men inte född i synd som David och alla människor föds, utan har måst bli avlad utan mannens medhjälp av jungfruns rena blodsdroppar, helgade genom den helige Ande, för att han skulle födas som en människa som var ren och skär och utan all synd.

Han är nu den enda människa som har kunnat hålla och uppfylla lagen; i avseende till naturen lik alla andra människor och likväl inte behäftad med samma skuld som de, utan undantagen från synd och från Guds vrede. Så har han måst träda inför Gud i vårt ställe och bli vår förlåt och vårt skydd och bli för oss vad hönan är för kycklingarna, så att vi under hans vingar har syndernas förlåtelse och frälsning från Guds vrede och helvetet. Och inte endast det, utan han ger oss också den helige Ande därtill, så att vi också skall efterfölja honom och här börja dämpa och döda synden, till dess vi även kommer till honom och blir honom lika utan all synd och i fullkomlig rättfärdighet. Ty därför är han uppstånden ifrån de döda och satt på Faderns högra hand, att han helt och hållet skall utplåna och ta bort synden, döden och helvetet och även föra oss till den nya, eviga rättfärdigheten och det eviga livet. Amen.

Martin Luther

Artonde söndagen efter trefaldighet

Kyrkopostillan (Somnardelen, 1987), s. 322-325, 328-329, 329-330, 330-331.

REDAKTÖR: Markus Saarinen, Koppövägen 43, B 7, 64100 Kristinestad, Finland. Tel. +358(0)50-358 9797. E-post: marksaar@gmail.com.

ANSVARIG UTGIVARE: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland. Tel. +358(0)50-919 5704.
E-post: kijana@mbnet.fi.

REDAKTIONELLA MEDARBETARE: Tord Carlström (Sannäs), Jan-Erik Back (Korsholm), Thor Hemming (Malax), Lars Lövdahl (Kristinestad) och Tom Lövdahl (Lappfjärd).

LUTHERLÄSARENS WEBBADRESS:
www.lutherlasaren.net

NYA PRENUMERATIONER OCH AVBESTÄLLNINGAR:
Holger Lövdahl, Södra Lappfjärdsvägen 159, 64300 Lappfjärd, Finland.
Tel. +358(0)6-222 1428. E-post: tom.lovdahl@fimnet.fi

BOKLÅDANS KONTAKTUPPGIFTER: Bror-Erik Wikström,
Bölevägen 124, 64240 Böle, Finland. Tel. +358(0)6-225 8144.
Närpes Sparbank, IBAN: FI06 4963 1020 0234 74
BIC: ITELFIHH

LUTHERLÄSARENS BANKKONTO i Finland är Nordea, Kristinestad.
IBAN: FI08 2026 1800 0072 90.
BIC: NDEAFIHH

Inom Sverige används kontonr. 8420-2.1442032064
Om pengar sänds från utlandet till Sverige:
IBAN: SE93 8000 0842 0214 4203 2064

Avsändare (se s. 35):

Lutherläsaren

Holger Lövdahl

Södra Lappfjärdsvägen 159,

64300 Lappfjärd,

Finland

Här ser du nu det mästestycke som Kristus gör. Han befäller dem (fariseerna) att visa fram skattepenningen och frågar efter bilden och överskriften på den. Och när de svarade att det var kejsarens, så drog han slutsatsen att de lydde under kejsaren och därför även borde ge honom ränta och skatt, som om han ville säga: Har ni släppt in kejsaren så långt att hans bild finns på era mynt, så har han vunnit spelet. Ni har er själva att skylla att kejsaren är er överherre. Vad skulle de nu göra med det här svaret? De förundrade sig och gick ifrån honom. De hade tänkt att mästerligt övervinna honom, men deras vishet och klokhet bedrog dem.

Detta är skrivet till vår tröst, för att vi som tror på Kristus, skall veta att vi har en sådan vishet som överträffar all vishet, en sådan starkhet och rättfärdighet som inte kan förliknas vid någon mänsklig starkhet eller rättfärdighet. Ty mot den helige Ande finns inget råd. Genom Kristus har vi makten att trampa synden med fötterna och att springa över döden. När Kristus genom tron bor i oss, så har vi honom och han verkar på så sätt i oss. Men det känns allra bäst i anfäktingen. Ty när jag behöver det så kommer han och ger mig kraft att med friskt mod gå igenom det onda.

Vi behöver därför inte befara att vår lära skall gå under och komma på skam. Låt alla kloka och visa i världen resa sig upp mot Guds ord. I sanning, om de företar sig det orådet att ställa sig mot det, så är det snart ute med dem. Det kan väl bli så att de skäller och biter omkring sig mot evangelium så att det för människor ser ut som om evangelium skulle gå under. Men om de sätter sig mot det och vill slå ner det, så är det visst att de därmed blottställer sig själva och slutligen fångas genom samma handgrepp som de ville fånga evangelium med. [...]

Här visar dem Herren den rätta vägen fastän de i sanning inte hade förtjänat det. Med dessa ord stadfäster han också det världsliga svärdet. De hoppades att han skulle fördöma och tala mot detta. Men det gör han inte utan berömmar den världsliga överheten och befäller att man skall ge henne vad som tillhör henne. Därmed vill jag säga att överhet, furstar och herrar, som vi skall lyda, bör finnas, de må vara vilka och hurdana de än vill, och att vi inte skall fråga efter om de innehar väldet och överhetsämbetet med rätt eller orätt. Ty man måste endast se på väldet och överheten, som är god därför att Gud förordnat och insatt henne, Rom. 13:1 [...]

Fördenskull erkänner vi kejsaren som en herre över jordiska ting men inte över Guds ord, och detta låter vi inte någon röva ifrån oss. Ty det är en Guds kraft, mot vilken inte [...] helvetets portar förmår något, Matt. 16:18.

Martin Luther

Över Matt. 22:15-22, på Tjugotredje söndagen efter trefaldighet.

Kyrkopostillan (Somnardelen, 1987), s. 378-379, 384, 385.